

Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının, Kaygı, Başarısızlık Korkusu, Benlik Saygısı ve Başarı Amaçları ile Açıklanması

Explanation of Students' Academic Procrastination Behaviors with, Anxiety, Fear of Failure, Self-Esteem and Achievement Goals

Mehmet KANDEMİR*

Özet

Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin akademik sorumluluklarına yönelik yaptıkları akademik erteleme davranışlarını, kaygı, başarısızlık korkusu, benlik saygısı ve başarı amaç oryantasyonlarıyla açıklamaktır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmanın çalışma grubunu Araştırma, Ankara ili içinde farklı dersanelerde üniversite sınavına hazırlanan öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırma kapsamında 176'ı erkek ve 200'ü kız olmak üzere toplam 376 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırmada veriler için Akademik Erteleme Ölçeği, Spielberg Durumluluk Kaygı Ölçeği, Başarısızlık Korkusu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri, Başarı Amaçları Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizi için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu, Çoklu Regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını; benlik saygısı, kaygı, başarısızlık korkusu ve başarı amaçları değişkenleriyle açıklanmaya çalışıldığı araştırmada sıralanan değişkenlerin bir model içinde akademik erteleme davranışını açıkladığı bulunmuştur.

***Anahtar Sözcükler:** Akademik Erteleme, Kaygı, Başarısızlık Korkusu, Benlik saygısı, Başarı Amaçları*

Abstract

The goal of this study is to explain academic procrastination behaviors of students about their academic responsibilities with the anxiety, fear of failure, self esteem and achievement goals. Study group of this research, in which descriptive survey model was used, consist of students preparing for university exam in different training centers in Ankara. Totally 376 students were questioned in scope of this research; 176 of them were male while 200 of them were female. Academic Procrastination Scale, Spielberg State Anxiety Inventory, Fear of Failure Scale, Coopersmith Self Esteem Inventory and Achievement Goals Scale were used for gathering data in the research. Pearson Moment Correlation Coefficient and Multiple Regression analysis were used for the statistical analysis of data. At the end of the research, it was found that, in the study, in which self esteem, anxiety, fear of failure and achievement goals variables were used in order to explain postponement behaviors, explain academic procrastination behaviors in a model.

***Keywords:** Academic Procrastination, Anxiety, Fear Of Failure, Self-Esteem, Achievement Goals*

* Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, mkandemir61@gmail.com

Giriş

Tamamlanması gereken işlerin gerçekçi olmayan bir şekilde daha sonraki zamanlara bırakılması (Lay, 1986) ya da kısa vadede elde edilecek ödüllerin, uzun vadede elde edilecek ödüllere tercih edilmesi olarak da tanımlanan (Roberts, 1997) erteleme davranışı bireyi pek çok yaşam alanında etkilemektedir. Farklı yaşamsal alan ve sorumluluklarla ilişkili olan erteleme davranışıyla ilgili yapılan çalışmalarda, erteleme davranışının bireyin eğitim hayatıyla da ilişkili olduğu görülmektedir (Aydoğan, 2008; Hill, Chabot, ve Barral, 1978; Kachgal, Hansen, ve Nutter, 2001; Kağan, 2009; Kandemir, 2010; Özer ve Altun; Schouwenberg, 1995; Solomon ve Rothblum, 1984). Bireylerin okul yaşamıyla ilişkili olarak yaptığı erteleme davranışları, “akademik erteleme” olarak bilinmektedir. Rothblum, Solomon ve Murakami (1986) akademik ertelemeyi, akademik görevleri sürekli veya bazen geciktirme eğilimi ve sonucunda kaygı yaşama olarak tanımlamışlardır. Akademik erteleme davranışı, özellikle okullarda öğrencilerden beklenen sınavlara hazırlanma, ödev yapma, akademik danışmanla yapılacak toplantıyı ve projeleri tamamlama gibi alanlarda görülen bir sorundur (Dryden, 2000; Johnson, ve Bloom, 1995; Milgram, Mey-Tal, ve Levison, 1998; Roberts, 1997). Literatür incelendiğinde, akademik erteleme davranışının, akademik başarısızlık yaşaması (Burka ve Yuen, 1983; Ferrari ve diğerleri, 2007; Knaus, 1998), zor derslerden geri kalması (Rothblum, Solomon ve Murakami, 1986), okul devamsızlığı yapması ve okulu bırakması gibi olumsuz sonuçlar getirmektedir (Knaus, 1998). Akademik erteleme ile ilgili literatür incelendiğinde, bu davranışın öğrenciler tarafından yaygın bir şekilde yapıldığını görülmektedir. Ellis ve Knaus (1977), üniversite öğrencilerinin yaklaşık %70’inin akademik görevlerini zamanında yapmadıkları tespit edilmiştir. Solomon ve Rothblum (1984) bir grup üniversite öğrenciyle yaptıkları çalışmada, öğrencilerin %46’sının ödev/proje yazmada, %30’unun haftalık okuma ödevlerini yapmada, %28’inin sınavlara hazırlanmada, %23’ünün derslere düzenli olarak devam etmede erteleme davranışlarının yapıldığı belirtmektedir. Hill ve diğ., (1978) yaptığı bir çalışmada, üniversite öğrencilerinin %90’ı en azından arada sırada da olsa akademik erteleme yaptıklarını, %50’si yarı yarıya ya da yarısından daha fazla zamanlarda kendileri erteleme yaptıklarını ortaya çıkarmıştır. McCown ve Roberts, (1994) erteleme sıklığını 1543 tane üniversite öğrencisi üzerinde araştırmıştır. Araştırma sonucunda, 1. sınıf öğrencilerinin %19’u, 2. sınıf öğrencilerinin %22’si, 3. sınıf öğrencilerinin %27’si ve son sınıf öğrencilerinin %31’i akademik ertelemeyi önemli, kişisel stres kaynağı olarak gördüklerini bulmuşlardır. Ayrıca, 1. sınıf öğrencilerinin %23’ü, 2. sınıf öğrencilerinin %27’si, 3. sınıf öğrencilerinin %32’si ve son sınıf öğrencilerinin %37’si erteleme eğiliminin akademik başarıya engel olabileceği inancını desteklemektedir.

Akademik ertelemenin nedenselliğine yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde, akademik erteleme davranışının nedensellik yelpazesinin geniş olduğu görülmektedir. ertelemenin pek çok nedeni olduğu görülmektedir. Erteleme eğiliminin nedenleri ile ilgili çalışmalara bakıldığında, bireyin zamanı yönetmedeki yetersizliği, özyeterlilik inançları, göreve ilişkin rahatsızlık duygusu, kişisel özellikler (sorumluluk, mükemmeliyetçilik, vb), irrasyonel düşünceler, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne babanın eğitim düzeyi, konsantrasyon güçlüğü, başarısızlık korkusu, başarı amaçların oryante etmede yetersizlik, düşük benlik saygısı, kaygı, gerçekçi olmayan beklentiler, çalışma alışkanları bireylerin en temel erteleme nedenlerini oluşturmaktadır (Aydoğan, 2008; Balkıs, 2006; Ferrari, Fransisco, Morales, 2007; Howell ve Watson, 2007; Kandemir, 2010; Pfeister, 2002; Watson, 2001).

Araştırmada önemli bir değişken olarak kullanılan kaygı ile ilgili literatür incelendiğinde, sınav kaygısı ile akademik erteleme arasında önemli ilişki olduğu görülmektedir. Scher ve Ostarman (2002), sınav kaygısını, erteleme etkileyen en önemli nedenlerinden olduğunu ifade etmektedir. Ferrari ve diğ. (1995)’nin yaptığı araştırmada, kaygı ve erteleme davranışları arasında karşılıklı bir ilişki olduğunu ifade etmektedir. Araştırmada yüksek kaygılı bireylerin daha fazla erteleme eğiliminde olduklarını ifade bulunmuştur. Araştırmada bu bulgu, Scher ve Ostarman (2002) 120 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmayla paralel olduğu görülmektedir. Aynı zamanda, Aydoğan (2008)’nin 400 lise öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmada, kaygı ile akademik erteleme arasında düşük düzeyde ilişki olduğu görülmektedir.

Akademik ertelemenin nedenselliğine yönelik araştırmalarda, erteleme eğiliminin benlik saygısı ile de ilişkili olduğu görülmektedir (Aydoğan, 2008; Ferrari, 1992; Ferrari ve Patel, 2004; Ferrari ve diğ., 2007, Kandemir, 2010). Kişinin kendisini yetenekli, önemli, başarılı ve değerli biri olarak algılama derecesi, kişinin bireysel olarak kendisini değerlendirmesi olarak tanımlanan benlik saygısının (Brooks, 2004), düşüklüğü ya da yüksekliği akademik erteleme davranışını etkilediğine ilişkin çalışmalar literatürde görülmektedir. Solomon ve Rothblum (1984) ve Ferrari ve diğ., (2007) tarafından yapılan çalışmalarda, benlik saygısı ile erteleme arasında bir ilişki bulunmuştur. Türkiye’de, Aydoğan (2008) ve Kandemir (2010), tarafından yapılan çalışmalarda benlik saygısı ile akademik erteleme arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır. Sözü edilen araştırmalarda, benlik saygısının düşmesi ile birlikte akademik erteleme davranışlarının arttığı görülmektedir. Bunların yanında, öğrencilerin başarısızlık korkusu akademik erteleme davranışını etkileyen önemli bir faktör olduğu ilgili literatürde görülmektedir. Middleton ve Midgley’in (1997) yaptığı araştırmada öğrencilerin başarısız görünmemek için sürdürdükleri çalışmalardan uzaklaşarak, akademik erteleme yaptıklarını bulmuşlardır. Yine,

Özer ve Altun (2011) tarafından yapılan çalışmalarda, akademik erteleme ile başarısızlık korkusu arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Fatimah, Lukman, Khairudin, Shahrazad ve Halim (2011) tarafından yapılan bir çalışmada, başarısızlık korkusu ile akademik erteleme arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Akademik erteleme davranışının açıklanmaya çalışıldığı çalışmalarda, “başarı yönelimi (hedefleri) diğer bir deyişle başarı amaç oryantasyonu” önemli bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Başarı amaç oryantasyonları, başarılabilecek olayın başında kendimize koyduğumuz hedefler olarak bilinmektedir (Ames, 1992; Berry, 2007; Linnenbrink ve Pintrich, 2002; Perkins, 2006). Bir motivasyon kuramı olan başarı amaçları, literatür incelendiğinde erteleme davranışıyla ilişkili olduğu görülmektedir (Howell ve Watson, 2007; McGregor ve Eliot, 2002; Pintrich, 2000; Wolters, 2003). Araştırmalar, başarı amaçlarının boyutları ile akademik erteleme arasında pozitif ve negatif yönlü ilişkilere rastlanmıştır. Secher ve Osterman (2002)’nin yapmış olduğu bir çalışmada, erteleme davranışı ile öğrenme başarı amacı arasında negatif yönlü bir ilişkisi olduğunu ortaya çıkarmıştır. Howell ve Watson (2007)’nin üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı bir çalışmada, öğrenme yaklaşma yöneliminin erteleme davranışı ile negatif yönlü bir ilişki olduğu, öğrenme kaçınma ile pozitif yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kandemir (2010) tarafından yapılan çalışmada, başarı amaçlarının akademik ertelemeyi açıklayan önemli bir değişken olduğu bulunmuştur. Yine, Özer ve Altun (2011) ‘un yaptığı çalışmada, başarı amaçlarının, akademik ertelemeyi açıklamada önemli bir değişken olduğu bulunmuştur.

Yukarıdaki değerlendirmeler dikkate alındığında, akademik erteleme davranışı, davranışın nedenlerini, ilişkili olduğu düşünülen benlik saygısı, kaygı, başarı amaçları gibi değişkenlerle ilişkisini inceleyen çalışmalara rastlanmıştır. Fakat bu önemli değişkenlerin akademik ertelemeyi, birlikte nasıl etkilediğine ilişkin çalışmalara yer verilmemiştir. Yapılan araştırma, akademik erteleme davranışını, sınav kaygısı, benlik saygısı, başarısızlık korkusu ve başarı amaçlarıyla birlikte nasıl açıklandığını öğrenmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda düşünüldüğünde, yapılan araştırma, akademik erteleme ile ilgili literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmüştür. Aynı zamanda akademik erteleme ile ilgili araştırmalar daha çok, üniversite öğrencileri üzerindedir. Yapılan bu araştırma, akademik sorumlulukların yoğun olduğu üniversiteye hazırlık aşamasındaki öğrenciler üzerinde olması, araştırmayı anlamlı kılan önemli bir faktör olduğu düşünülebilir.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, araştırma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi hakkında bilgi verilecektir.

Araştırma Modeli

Araştırma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Araştırmada, üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin akademik erteleme davranışlarını, sınav kaygısı, benlik saygısı, başarısızlık korkusu ve başarı amaçlarıyla açıklamaya çalışan betimsel bir araştırmadır.

Araştırma Grubu

Araştırma, Ankara ili içinde farklı dershanelerde üniversite sınavına hazırlanan öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırma kapsamında 176’ı erkek ve 200’ü kız olmak üzere toplam 376 öğrenciye ulaşılmıştır. Öğrencilere ölçek formları dağıtılmadan önce, uygulama hakkında kısa bilgiler verildi. Daha sonra ölçekler öğrencilere dağıtılarak, her bir ölçek öğrencilere tanıtılarak, uygulama başlatıldı.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama amacıyla sırasıyla, akademik erteleme ölçeği, sınav kaygısı ölçeği, benlik saygısı ölçeği, başarısızlık korkusu ölçeği ve başarı amaçları ölçekleri kullanılmıştır.

Aitken Akademik Erteleme Ölçeği: Aitken (1982) tarafından, öğrencilerin akademik görevleri erteleme eğilimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş, Balkis (2007) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek tek boyutludur ve 5’li likert tipi toplam 16 maddeden oluşmaktadır. Bireylerden kendilerini her madde için 1 (Tamamıyla Yanlış) ile 5 (Tamamıyla Doğru) puan aralığında derecelendirmeleri istenmektedir. Yüksek puanlar bireylerin erteleme eğilimine sahip olduklarını gösterir. Balkis (2007) tarafından yapılan uyarlama çalışmalarında, ölçeğin geçerlik çalışmaları için, Akademik Erteleme Eğilimi Ölçeği ile Erteleme Eğilimi Ölçeği birlikte üniversite öğrencilerine uygulanmış, yapılan analizler sonucunda iki ölçekteki toplam puanlar arasındaki korelasyon katsayısı ($r = .72, p < .05$) bulunmuştur. Araştırmacı tarafından Türkçeye çevrilen ölçek, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümünde görev yapan üç öğretim üyesi tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiş, ölçeğin son şekli çeviriler karşılaştırılarak elde edilmiştir. Daha sonra ölçek, Pamukkale Üniversitesi Eğitim

Fakültesinde farklı bölümlerinde öğrenim gören 293 öğrenciye uygulanmıştır. Bunların 100'üne dört hafta sonra güvenilirlik için test-tekrar test uygulaması yapılmıştır. Ölçekteki her maddenin akademik görevleri erteleme eğilimi düzeyini ölçüp ölçmediğini ayırt etmek için madde toplam (item-total) korelasyonlarına bakıldığında, .33 ile .73 arasında bir değişim olduğu görülmüştür. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı Cronbach Alfa (α) = .89 olarak görülmüştür Test- tekrar test güvenilirliği için yapılan analizlerde Pearson korelasyon katsayısı $r = .87$, $p < .001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek için faktör analizi yapılmıştır. Faktör Analizi sonucunda ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Tek faktörün açıkladığı varyans % 38 ve bu faktöre ait öz değer 6.14'tür.

Durumluluk Kaygısı Ölçeği: Spielberg ve arkadaşları tarafından (1970) geliştirilmiş olup Durumluluk-Süreklilik Kaygı Envanteri, Spielberg'in iki faktörlü kaygı kuramına dayanmaktadır. Durumluluk Kaygı Envanteri, kısa 20 ifadeden oluşan bir öz-değerlendirme ölçeği olup, bireyin belirli bir anda ve belirli koşullarda kendini nasıl hissettiğini belirler. Durumluluk Kaygı Ölçeği maddelerinde ifade edilen duygu ve davranışlar bu tür yaşantıların şiddet derecesine göre dörtlü likert olarak doldurulur (Le Compte ve Öner, 1998). Ölçeğin güvenilirlik katsayıları, .94 il .96 arasında bulunulmuştur. Türkçe formunun madde güvenilirliği korelasyonları için .42 ile .85 arasındadır. Test-tekrar test yöntemiyle hesaplanan güvenilirlik katsayısı ise, .26 ile .68 arasında değişmektedir (Öner ve Le Compte, 1998).

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği: Rosenberg (1965) tarafından geliştirilmiş olan ve 63 maddeden oluşan ölçeğin 12 alt ölçeği olan ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması aşamasını Demirtaş ve Dönmez (2006) tarafından yapılmıştır. Benlik saygısını ölçeği 10 maddeden oluşan 4 dereceli Likert tipi bir ölçektir (1: hiç katılmıyorum, 2: katılmıyorum, 3: katılıyorum, 4: tamamen katılıyorum) ve sorulardan beşi ters kodlanmıştır. Çuhadaroğlu (1986) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçeğin test tekrar test güvenilirliği 0.89, geçerliği ise 0.71'dir..

Başarısızlık Korkusu Ölçeği: Başarısızlık korkusu ölçeği, ilgili literatür dikkate alınarak araştırma kapsamında geliştirilmiştir. İlgili literatür taramasının sonra oluşturulan 12 maddeden oluşan madde havuzu, uzman görüşü alınarak 315 ortaöğretim son sınıf öğrencisine uygulaması yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Belirlen bu faktörler, literatür dikkate alınarak ve faktör yapılarına dikkate alınarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin, yapı geçerliğine ilişkin, yapılan faktör analizinde, tek faktör boyutunu ölçebilecek özellikte faktör yükü .41 ile .76 arasında değiştiği görülmektedir. Ölçekte açıklanan varyans %42 olarak bulunmuştur. Daha sonra ölçeğin güvenilirlik çalışmasına yer verilmiştir. Elde edilen puanların ne derece güvenilir olduğunu değerlendirmek için madde analizine dayalı olarak hesaplanan Cronbach alfa iç-tutarlılık katsayılarına bakılmıştır. Cronbach alfa iç-tutarlılık katsayılarına .82 olarak bulunmuştur.

Başarı Yönelimi (Amaçları) Ölçeği: Akın (2006) tarafından geliştirilen ölçeğin geliştirme sürecindeki örneklemini, Sakarya Üniversitesi'nde öğrenim gören 728 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Ölçeğin geçerliği için, açımlayıcı faktör analizi yapılmış ve sonucunda toplam varyansın % 45.5'ini açıklayan ve 47 maddeden oluşan 4 faktörlü bir ölçme aracı elde edilmiştir. Bu faktörler öğrenme-yaklaşma yönelimi, öğrenme-kaçınma yönelimi, performans-yaklaşma yönelimi ve performans-kaçınma yönelimi olarak adlandırılmıştır. Bulgular ölçeğin faktör yüklerinin .60 ile .89 arasında, madde-toplam korelasyonlarının ise .48 ile .92 arasında sıralandığını ortaya koymuştur. Ölçeğin güvenilirliği için, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayılarına ve test-tekrar test güvenilirlik katsayılarına bakılmıştır. Ölçeğin, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları alt boyutlar için .92 ile .97 arasında, test-tekrar test güvenilirlik katsayıları ise .77 ile .86 arasında değişmektedir. Bu sonuçlara göre 2X2 Başarı Yönelimleri Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ve araştırmalarda kullanılabileceği söylenebilir. Literatür incelendiğinde "başarı amaçları ölçeğinin", öğrenme kaçınma ve öğrenme yaklaşma, boyutlarının erteleme davranışlarıyla ilişkili olduğu görülmektedir. Bu yüzden araştırmada, öğrenme yaklaşma ve öğrenme kaçınma başarı amacı boyutları kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmada, akademik erteleme, benlik saygısı, kaygı, başarısızlık korkusu ve başarı amaçları değişkenleriyle ne düzeyde açıklandığını öğrenmek için çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmadan önce ilişkili değişkenler arasındaki korelasyon yeterliliklerine bakılmıştır.

Tablo 1

Değişkenler Arasında Korelasyon Değerleri

Değişken	1	2	3	4	5	6	7	8
Akademik erteleme (1)	1							
Kaygı (2)	.18**	1						
Benlik (3)	.13*	.49**	1					
Başarısızlık korkusu (4)	.25**	.61**	.19	1				
Öğrenme yaklaşma (5)	.05	.36**	.47**	.14	1			
Öğrenme kaçınma (6)	.12*	.49**	.39**	.29**	.61**	1		
Performans yaklaşma (7)	.02	.42**	.27**	.27**	.37**	.52**	1	
Performans kaçınma (8)	.32**	.51**	.34**	.51**	.28**	.45**	.61**	1
Toplam	373	372	376	376	376	376	376	376

* p<.05, ** p<.01

Açıklayıcı değişkenlerle akademik erteleme arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde modelde akademik erteleme ile kaygı arasındaki ilişkinin ($r=.18$, $p<.01$) düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre değerlendirildiğinde öğrencilerin akademik erteleme davranışları ile yaşadıkları kaygı pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Araştırma sonucunda, akademik erteleme ile benlik saygısı arasında arasındaki ilişkinin ($r=.13$, $p<.05$) düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre değerlendirildiğinde öğrencilerin akademik erteleme davranışları ile kendilerine olan saygı pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. Araştırmada sonucunda, akademik erteleme ile başarısızlık korkusu arasında arasındaki ilişkinin ($r=.25$, $p<.01$) düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda, akademik erteleme ile öğrenme yaklaşma arasında arasındaki ilişkinin ($r=.12$, $p<.05$), akademik erteleme ile performans kaçınma arasında ($r=.32$, $p<.01$) düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Elde edilen ve çoğunluğu orta düzeyde olan korelasyonel değerler akademik erteleme ile açıklayıcı değişkenler arasında regresyon analizi yapılabilmesine yönelik uygunluğu açıklamaya yardımcı olmaktadır.

Tablo 2

Akademik Ertelemeyi Yordayıcı Çoklu Regresyon Analizi Değerleri

	B	Standart Hata	β	T	P	Kısmi R	İkili R	R ²	F	
(Constant)	44.17	4.0045		11.031	.00	.24		.41	.17	10.86
Benlik	-.02	.1118	-.01	-.18	.85	.855	.09			
Başarısızlık korkusu	.239	.099	.16	2.42	.16	.016	.29			
Kaygı	-.03	.0809	-.03	-.42	.67	.674	.17			
Öğrenme yaklaşma	.026	.1281	.01	.19	.85	.842	.05			
Öğrenme kaçınma	.06	.1456	.03	.41	.68	.682	.11			
Performans yaklaşma	-.43	.1008	-.28	4.28	.00	2E-05	.02			
Performans kaçınma	.737	.1241	.41	5.94	.00	7E-09	.33			

Tablo 2 incelendiğinde üniversiteye hazırlık öğrencilerinin akademik erteleme düzeylerinin bir bütün olarak ilişkin puanlarca benlik saygısı, başarısızlık korkusu, kaygı, başarı amaçları ile açıklandığı görülmektedir ($R = .41$, $R^2 = .17$, $F = 10.86$, $p < .001$). Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde görece önem sırasının; performans kaçınma ($\beta = .41$) daha sonra ise sırasıyla performans yaklaşma ($\beta = -.28$) ve başarısızlık korkusu ($\beta = .16$) olduğu görülmüştür. Bu bağlamda düşünüldüğünde, akademik erteleme davranışını, en fazla açıklayan değişkenin, performans kaçınma başarı amaçları olduğu görülmektedir. Aynı zamanda, başarısızlık korkusu ve performans yaklaşma başarı amaçlarının da öğrencilerin akademik erteleme davranışını açıklayan önemli açıklayıcılar olduğu görülmektedir. Diğer ilişkili değişkenlerin, model içinde etki gücünün azaldığı görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Üniversiteye hazırlık öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını; benlik saygısı, kaygı, başarısızlık korkusu ve başarı amaçları değişkenleriyle açıklanmaya çalışıldığı araştırmada sıralanan değişkenlerin bir model içinde akademik erteleme davranışını açıkladığı bulunmuştur. Araştırmada, performans yaklaşma başarı amacının akademik ertelemeyi açıklamada önemli bir değişken olduğu ortaya çıkmıştır. Performans yaklaşma başarı amacı, akademik ertelemeyi negatif yönde açıkladığı görülmektedir. Seo'nun (2009) yaptığı çalışmada, akademik erteleme davranışları ile kaçınma davranışı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu bulmuştur. Howell ve Buro (2009) tarafından yapılan çalışmada performans yaklaşma başarı amacının öğrencilerin akademik erteleme davranışını negatif yönlü fakat anlamlı düzeyde açıklamadığı görülmektedir. Öğrencilerin yüksek not alma isteğindeki artış olarak bilinen performans yaklaşma başarı amacı, erteleme eğilimini azaltmaktadır. Öğrenciler yüksek not almak istediği için, daha fazla çalışmak istedikleri, akademik sorumluluklarına daha fazla zaman ayırdığı şeklinde bulgu yorumlanabilir.

Araştırmada modele anlamlı katkı sağlayan en önemli değişkenin performans kaçınma başarı amaçlarının olduğu görülmektedir. Araştırmada, akademik ertelemeyle ilişkili değişkenlerden performans kaçınma başarı amacının akademik erteleme .41 düzeyinde, pozitif yönlü anlamlı bir şekilde açıkladığı görülmektedir. İlgili literatürde bu sonucu destekleyen araştırmalara ulaşılmıştır. McGregor ve Eliot (2002), kaçınma yöneliminin başarısızlık kaygısından olduğunu belirtmektedir, bu yüzden erteleme ile kaçınma yönelimi arasında pozitif yönlü ilişkili olduğu söylenebilir. Howell ve Watson (2007)'nin üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı bir çalışmada, öğrenme yaklaşma yöneliminin erteleme davranışı ile negatif yönlü bir ilişki olduğu, erteleme davranışının, performans kaçınma yönelimleri ile pozitif yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Seo'nun (2009) yaptığı çalışmada, akademik erteleme davranışları ile kaçınma davranışı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu bulmuştur. Özer ve Altun' un (2011) yaptığı araştırmada, performans kaçınma başarı amaçları ile akademik erteleme arasında pozitif yönlü önemli bir ilişki olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak kişinin, yüksek not alamama korkusu ile ilişkili olan performans kaçınma düzeyinin artması öğrencilerin akademik erteleme davranışı önemli düzeyde artırdığını söylemek mümkündür. Bu durum öğrencinin başarısızlık korkusu ile de ilişkili olduğu düşünülebilir. İki kavram arasındaki korelasyon incelendiğinde, performans kaçınma ile başarısızlık korkusu arasında önemli bir ilişki (.51) olduğu görülmektedir. Aynı zamanda, araştırma sonucunda, başarısız korkusunun öğrencilerin akademik erteleme davranışını açıklamada önemli bir değişken olduğunu ortaya çıkmıştır. Başarısızlık korkusu ve akademik erteleme arasındaki ilişkiyi dönük yapılan araştırmalarda iki değişken arasında önemli bir ilişki olduğunu açıklayan çalışmalara rastlanmaktadır. Fatimah ve diğ., (2011) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin başarısızlık korkusunun, akademik erteleme davranışlarını açıklamada önemli bir değişken olduğunu ortaya çıkarmıştır. Türkiye'de, Özer ve Altun' un (2011) yaptığı araştırma da bu bulguyu desteklemektedir. Öğrencilerin, performans gösterememe korkusu, başarısızlık korkusunun ortak paydası olan korku, öğrencinin akademik erteleme davranışı yapmasına neden olduğu söylenebilir. Araştırmada, benlik saygısı ile akademik erteleme arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir. Bu bulguyu destekleyen araştırmalar oldukça fazladır. Solomon ve Rothblum, (1984), Ferrari, (1992), Ferrari ve Patel, (2004), Ferrari ve diğ., (2007), Aydoğan (2008) ve Kandemir (2010) tarafından yapılan araştırmalarda, benlik saygısının akademik ertelemeyle negatif yönlü ilişkiler bulunmuştur. Yapılan bu araştırmada açıklayıcı değişken olarak, benlik saygısı önemli bir değişken olarak görünmemektedir. Benlik saygısı regresyon modeline girdiğinde, benlik saygısından daha önemli değişkenler öne çıkmış olabilir. Ya da benlik saygısı diğer değişkenlere akademik ertelemeyi açıklamada aracılık yapmış olabilir. Çünkü, Aydoğan' a (2008) göre, erteleme davranışı, kişinin benlik saygısını korumak amacıyla başvurmuş olduğu bir durumdur. Kişi böylelikle, olması gerekenden farklı bir benliğe sahip olarak kendisi için ideal bir benlik yaratmış olur ve gerçek benliğinden uzaklaşır. Örneğin, öğrencilerin başarısızlık korkusu ya da performans kaçınma sonucunda yaptıkları akademik erteleme davranışı benlik değerini koruma ihtiyacından kaynaklanabilir. Yani öğrenciler başkaları tarafından başarısız olarak algılanmak istemeyebilir.

Araştırmada, kaygı ile akademik erteleme arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmasına rağmen, akademik ertelemeyi açıklayan önemli bir değişken görülmemektedir. Kaygı ile erteleme davranışı arasında ilişkiyi açıklayan literatürde araştırmalara rastlanmıştır. Scher ve Ostarman (2002), sınav kaygısını, erteleme etkileyen en önemli nedenlerinden olduğunu ifade etmektedir. Araştırmada bu bulgu, Scher ve Ostarman (2002) 120 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmayla paralel olduğu görülmektedir. Aynı zamanda, Aydoğan (2008)'nin 400 lise öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmada, kaygı ile akademik erteleme arasında düşük düzeyde ilişki olduğu görülmektedir. Araştırmada kullanılan regresyon modelinde, ertelemenin daha önemli değişkenlerden tarafından açıklanması, kaygının akademik ertelemeyle ilişkiselliğini, kaygıyı, açıklayıcı duruma getirmemiş olabilir. Ya da akademik erteleme, kaygıyı açıklayıcı bir değişken olabilir. Ferrari ve diğ. (1995)'nin yaptığı araştırmada, kaygı ve erteleme davranışları arasında karşılıklı bir ilişki olduğunu ifade etmekte ve kaygı hem akademik ertelemenin bir nedeni hem de sonucu durumunda olabileceğini ifade etmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde, araştırmada iki değişken arasında çıkan ilişki, akademik ertelemenin kaygıyı açıklayıcı olabileceğine ilişkin bir işaret olabilir. Yeni bir araştırmada, akademik ertelemenin, kaygıyı açıklamada bir yordayıcı değeri olup olmayacağı araştırılabilir. Böylelikle, iki değişken arasındaki ilişkinin yönü belirlenebilir.

Üniversiteye hazırlık öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını; benlik saygısı, kaygı, başarısızlık korkusu ve başarı amaçları değişkenleriyle açıklanmaya çalışıldığı araştırmada sıralanan değişkenlerin bir model içinde akademik erteleme davranışını açıkladığı bulunmuştur. Araştırma sonuçlarının, diğer eğitim kademelerine genellenmesi için araştırmacının diğer kademelerde de yapılması önemlidir. Araştırmada kullanılan değişkenlerin, birbirleriyle ilişkili değişkenler olduğu görülmektedir. Bu değişkenleri, hangisinin diğerini yordadığına ilişkin araştırmalar yapılması, öğrencilerin eğitsel davranışlarını daha iyi açıklamada önemli olabilir. Değişkenlerin akademik ertelemeyi açıklamada, hangilerinin aracılık etkisinin, hangisinin doğrudan etkisinin olduğunu anlamak için, nedensel-karşılaştırmalı araştırma modellerinin ve farklı regresyon modellerinin kullanıldığı araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Akın, A., (2006). *Başarı amaç oryantasyonları ile bilişötesi farkındalık, ebeveyn tutumları ve akademik başarı arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ames, C. (1992). Classroom: goals, structures and student motivation. *Journal of Education Psychology*, 84 (3), 261-271
- Archer, J. (1994). Achievement goals as a measure of motivation in University Students. *Contemporary Education Psychology*, 19, 430-446.
- Aydoğan, D. (2008). *Akademik erteleme davranışlarının benlik saygısı, durumluluk kaygı ve öz-yeterlik ile açıklanabilirliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Balkıs, M. (2006). *Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, karar verme tarzları ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Balkıs, M. (2007). Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, karar verme stilleri ile ilişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1, 21, 67.
- Berry, L. S. (2007). *Achievement goal orientation and hope: predicting success on the ACT*. The College of Education of Aurora University.
- Brooks, (2004). *Self-esteem and resilience*. Schwablearning.org.
- Burka, J. B., & Yuen, L. M. (1983). *Procrastination: Why you do it, what to do about it*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Coopersmith, S., (1967). *the antecedents of self-esteem*, San Francisco. Freeman.
- Çuhadaroğlu, F., (1986). *Adolesan benlik saygısı*. Yayınlanmamış uzmanlık tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Demirtaş ve Dönmez (2006), Yakın İlişkilerde Kıskançlık: Bireysel, İlişkisel ve Durumsal Değişkenler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17 (3). 181-191.
- Dryden, W. (2000). *Ertelemek yaşamı kaçırmaştır*. (Çev. Günhan Günay). İstanbul: Rota Yayınları.
- Ellis, A., & Knaus, W. J. (1977). *Overcoming procrastination*. New York: Signet Books.
- Farran, B. (2004). Predictors of Academic Procrastination in College Students. *Unpublished Doctoral Dissertation*. Fordham University. ABD.
- Fatimah, O., Lukman, Z.M., Khairudin, R., Shahrazad W. S. & Halim, W, F. (2011). Procrastination's Relation with Fear of Failure, Competence Expectancy and Intrinsic Motivation. *Pertanika J. Soc. Sci. & Hum.* 19 (5): 123 - 127
- Ferrari, J. R. (1992). Procrastinators and perfect behavior: An exploratory factor analysis of self-presentation, self-awareness, and selfhandicapping components. *Journal of Research in Personality*, 26, 75-84.

- Ferrari, J. R., Johnson, J. L. & McCown, W. G. (1995). *Procrastination and task avoidance: Theory, research, and treatment*. New York : Plenum Press.
- Ferrari, J. & Patel, (2004). Social comparisons by procrastinators: rating pers with similar or dissimilar delay tendencies. *Personality and Individual Differences*, 37, 1493–1501.
- Ferrari, J. & Arkadaşları (2007). Examining the self of chronic procrastinators: actual, ought and undesired attributes. *Personality and Individual Differences*, 5(2), 115–123.
- Hill, M., Hill, D., Chabot, A. ve Barral, J. (1978). A survey of college faculty and student procrastination. *College Student Journal*, 12, 256-262.
- Howell, A. & Watson, D. C. (2007). Procrastination: Associations with achievement goal orientation and learning strategies. *Personality and Individual Differences*, 43, 167–178
- Howell, A. & Buro, K. (2009). Implicit beliefs, achievement goals, and procrastination: A mediational analysis. *Learning and Individual Differences*, 19. 151-154
- Johnson, J. L., & Bloom, A. M. (1995). An analysis of the contribution of the five factors of personality to variance in academic procrastination. *Personality ve Individual Differences*, 18, 127-133.
- Kachgal, M. M., Hansen, L. S. & Nutter, K. J. (2001). Academic procrastination prevention intervention: Strategies and recommendations. *Journal of Developmental Education*, 25(1), 14-26.
- Knaus, W. J. (1998). *Do it now! Break procrastination habit (second edition)*. New York: Jonn Wiley ve Sons, Inc.
- Lay, C. H. (1986). At last, my research article on procrastination. *Journal of Research in Personality*, 20, 474-495.
- Linnenbrink, E. A. & Pintrich, P. R.(2002). Achievement goal theory and affect: An asymmetrical bidirectional model. *Educational Psychologist*, 37(2), 69–78.
- McGregor, H. A., & Elliot, A. J. (2002). Achievement goals as predictors of achievement-relevant processes prior to task engagement. *Journal of Educational Psychology*, 94, 381–395.
- Middleton, M., & Midgley, C. (1997). Avoiding the demonstration of lack of ability: An under-explored aspect of goal theory. *Journal of Educational Psychology*, 89, 710-718.
- Milgram, N, Mey-Tal, G. & Levison, Y. (1998). Procrastination, generalized or specific, in college students and their parents. *Personality and Individual Differences*, 25, 297-3 16.
- Kağan M (2009). Determining the variables which explain the behavior of academic procrastination in university students. *Ankara University J. Fac. Educ. Sci.*, 42(2): 113-128.
- Kandemir, M. (2010). *Akademik erteleme davranışını açıklayıcı bir model*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Öner, N., Le Compte, A. (1998). *Durumluk-Süreklilik Kaygı Envanteri el kitabı.2*.Basım.İstanbul : Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Özer, A. ve Altun, E. (2011). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme nedenleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 21, 45 - 72
- Perkins, H. (2007). *Achievement goals and fera of failure as predictors of stages of change for psysical activity*. The faculty of the College of Education University Houston.
- Pfester, T. (2002). *The effect of self-monitoring on academic procrastination, self efficacy and achievement*. The Florida State University College of Education. Florida.
- Pintrich, P. R.(2000). An achievement goals theory perspective on issues in motivation terminology, theory and research. *Contemporary Education Psychology*, 25, 92-104.
- Rothblum, E. D., Solomon, L. J. & Murakami, J. (1986). Affective, cognitive, and behavioral differences between high and low procrastinators. *Journal of Counseling Psychology*, 33, 387-394.
- Roberts, M.S. (1997). *Yaşamı ertelemeyin*. (Çev. Levent Kartal). İstanbul: Mavi okyanus yayıncılık.
- Scher, S. J., & Osterman, N. M. (2002). Procrastination, conscientiousness, anxiety, and goals: exploring the measurement and correlates of procrastination among school-aged children. *Psychology in the Schools*, 39, 385–398.
- Schouwenburg, H. C. (1995). Procrastination and personality: An empirical study among university students. *Personality ve Individual Differences*, 18, 127-133.
- Seo, E. H. (2009). The relationship of procrastination with a mastery goal versus and avoidance goal. *Social Behaviour and Personality*, 37, 911-920.
- Solomon, L. J., & Rothblum, E. D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31, 503-509.
- Watson, D. C. (2001). Procrastination and the five-factor model: A facet level analysis. *Personality and Individual Differences* 30 (1) 149-158.
- Wolters, C. A. (2003). Understanding procrastination from a self-regulated learning perspective. *Journal of Educational Psychology*, 95, 179–187.